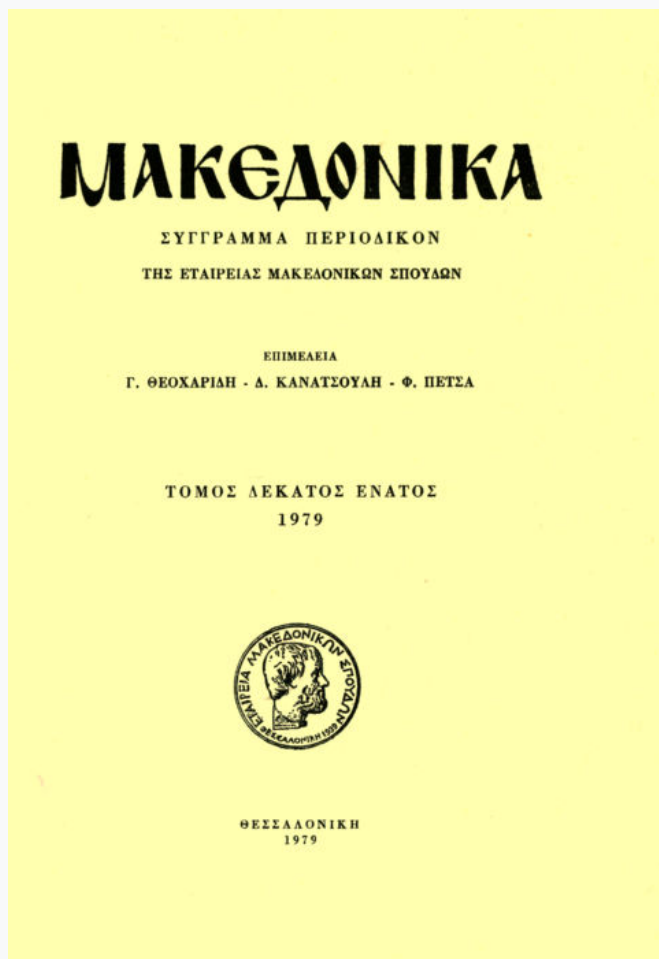

Μακεδονικά

Τόμ. 19, Αρ. 1 (1979)

Λεξιλογικοί αρχαϊσμοί των γλωσσικών ιδιωμάτων της Δράμας

Χρήστος Τζιτζιλής

doi: [10.12681/makedonika.474](https://doi.org/10.12681/makedonika.474)

Copyright © 2014, Χρήστος Τζιτζιλής

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Τζιτζιλής Χ. (1979). Λεξιλογικοί αρχαϊσμοί των γλωσσικών ιδιωμάτων της Δράμας. *Μακεδονικά*, 19(1), 396–400.
<https://doi.org/10.12681/makedonika.474>

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΟΙ ΑΡΧΑΪΣΜΟΙ ΤΩΝ ΓΛΩΣΣΙΚΩΝ ΙΔΙΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΔΡΑΜΑΣ

Ὁ πρῶτος, ἀπὸ ὅσο ξέρω, ποὺ τόνισε σὲ εἰδικὸ ἄρθρο μὲ τίτλο «Οἱ ἀρχαῖστοι τοῦ σημερινοῦ γλωσσικοῦ ιδιώματος τῆς Μακεδονίας»¹, τὸν ἀρχαῖκὸ χαρακτήρα τῶν σημερινῶν γλωσσικῶν ιδιωμάτων τῆς Μακεδονίας ἦταν ὁ ἀείμνηστος Ν. Ἀνδριώτης. Ἀπὸ τότε, καὶ ἄλλοι ἐρευνητὲς² ἀσχολήθηκαν μὲ τοὺς, λεξιλογικοὺς κυρίως, ἀρχαῖσμοὺς τῆς Μακεδονίας, καὶ ὅλοι τόνισαν τὴν ἀνάγκη νὰ συγκεντρωθεῖ τὸ γλωσσικὸ ὕλικὸ τῆς περιοχῆς αὐτῆς, γιατί, διαφορετικά, εἶναι ἀδύνατο νὰ ἐκτιμηθεῖ σωστὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀρχαῖσμῶν τῶν γλωσσικῶν τῆς ιδιωμάτων.

Στὸ ἄρθρο ποὺ ἀκολουθεῖ, ἐξετάζονται λεξιλογικοὶ ἀρχαῖστοι ἀπὸ τὰ χωριά Χωριστή, Ἀδριανή καὶ Δοξάτο Δράμας, οἱ ὅποιοι εἶναι ἄγνωστοι³ στὴν ὑπόλοιπη Ἑλλάδα. Ἄς σημειωθεῖ, γιὰ νὰ μὴ δημιουργηθεῖ λαθεμένη εἰκόνα γιὰ τὸν ἀριθμὸ τῶν λεξιλογικῶν ἀρχαῖσμῶν στὰ χωριά τῆς Δράμας, ὅτι τοὺς ιδιωματοισμοὺς αὐτοὺς τοὺς ξεχώρισα ὕστερα ἀπὸ μιὰ σύντομη ἐξέταση τοῦ ὕλικου ποὺ συγκέντρωσα σὲ γλωσσοσυλλεκτικὴ ἀποστολὴ στὰ παραπάνω χωριά, καὶ ἀφορᾷ, ὅπως ἀναφέρθηκε πιὸ πάνω, μόνο λέξεις ποὺ εἶναι ἄγνωστες στὴν ὑπόλοιπη Ἑλλάδα. Τὰ χωριά Χωρ., Ἀδρ. καὶ Δοξ. Δράμας ἀνήκουν στὶς περιοχὰς μικτοῦ πληθυσμοῦ (ντόπιοι-Πόντιοι καὶ Θράκες πρόσφυγες)· οἱ λέξεις ὅμως ποὺ μᾶς ἀπασχολοῦν προέρχονται ὅλες ἀπὸ τὸ γλωσσικὸ ἰδίωμα τῶν ντόπιων, ποὺ ἀνήκει στὰ βόρεια ἰδιώματα, αὐτὰ δηλ. ποὺ τρέπουν τὰ ἄτονα *e* καὶ *o* σὲ *i* καὶ *u* ἀντίστοιχα, καὶ πού, κατὰ κανόνα, ἀποβάλλουν τὰ ἄτονα *i* καὶ *u*⁴.

1. Ν. Ἀνδριώτης, Μακεδονικὸν Ἡμερολόγιον 1953, σ. 101-108 [=Ἀντιχάρισμα, Θεσσαλονίκη 1976, σ. 239-244].

2. Βλ. Ἀ. γ. Τσοπανάκη, Διαλεκτικὰ Μακεδονίας, «Μακεδονικά» 5 (1961-63) 448-457· τοῦ Ἰδίου, Γλωσσικὰ Μακεδονίας, «Ἀρχαία Μακεδονία: Ἀνακρινώσεις κατὰ τὸ πρῶτον διεθνὲς συμπόσιον ἐν Θεσσαλονίκῃ, 28-29 Αὐγούστου 1968», Θεσσαλονίκη 1970, σ. 334-352. Ν. Κοντοσόπουλου, Λεξιλογικοὶ ἀρχαῖστοι εἰς τὰ σημερινὰ γλωσσικὰ ἰδιώματα τῆς Μακεδονίας, «Πρακτικὰ Α' Συμποσίου Γλωσσολογίας τοῦ Βορειο-ελλαδικοῦ χώρου, 28-30 Ἀπριλίου 1976», Θεσσαλονίκη 1977, σ. 209-213 κ.ά.

3. Θεωρῶ ἄγνωστους τοὺς ἀρχαῖσμοὺς ποὺ δὲν περιέχονται στοῦ Ν. Andriotis, Lexikon der Archaismen in neugriechischen Dialekten, Wien 1974.

4. Α. Α. Παπαδόπουλου, Γραμματικὴ τῶν βορείων ιδιωμάτων τῆς Νέας Ἑλληνικῆς, Ἀθῆναι 1926, σ. 12 καὶ 14.

διασείζουμι τὸ ρ. χρησιμοποιεῖται στὴν Ἀδρ. μετὰ τὴ σημασίαν «ἐτοιμάζομαι, προετοιμάζομαι: *ποῦ διασείζισι νὰ πᾶς*», καί, κατὰ τὴ γνώμην μου, προέρχεται ἀπὸ τὸ ἀρχ. *διασείομαι*¹. Ἐπειδὴ ἡ ἀναγωγή στὸ *διασείομαι* δὲν παρoυσιάζει φωνητικὰ προβλήματα [*διασείομαι*] > [*διασείζομαι* (πβ. *σεῖω* > *σείζω*)]² *διασείζουμι*, μετὰ κώφωση τοῦ ἄτονου *ο* καὶ *ε*, ποῦ εἶναι νόμος στὰ βόρεια ἰδιώματα]³, μένει νὰ ἐξετάσουμε πῶς τὸ ρῆμα μας ἀπὸ τὴ σημασίαν τοῦ «σείομαι δυνατὰ» μετέπεσε στὴ σημασίαν τοῦ «προετοιμάζομαι».

Τὸ ρ. *σειέμι* (<*σείομαι*) ἀπαντᾷ καὶ στὰ τρία χωριά ἀπὸ τὰ ὁποῖα προέρχονται οἱ λέξεις ποῦ ἐξετάζουμε μετὰ τὴ σημασίαν τοῦ «βρίσκομαι σὲ διαρκὴ κίνηση ἀσχολούμενος μετὰ δουλειᾶς τοῦ σπιτιοῦ». Ἐπειδὴ ὁμως συνήθως ἀσχολεῖται κανεὶς μετὰ τὸ νοικοκυριὸ γιὰ νὰ ἐτοιμάσει κάτι (φαγητὸ, τραπέζι κ.τ.λ.), εὐκόλῃ μπορούμε νὰ ὑποθέσουμε ὅτι τὸ ρ. μετέπεσε στὴ σημασίαν «βρίσκομαι σὲ κίνηση γιὰ νὰ προετοιμάσω κάτι» καὶ κατόπιν «προετοιμάζω». Ἡ σημασία αὕτὴ τοῦ *σειέμι*, ἐκτὸς ποῦ δικαιολογεῖ τὴν ἐτυμολόγησιν τοῦ *διασείζουμι* ἀπὸ τὸ *διασείομαι*, μᾶς δίνει τὸ κλειδί γιὰ τὴν ὀρθὴ λύσιν ἐνὸς ἄλλου ἐτυμολογικοῦ προβλήματος. Πρόκειται γιὰ τὰ ρήματα *σνγείζουμι* καὶ *ξ'γείζουμι*, ποῦ ἀπαντοῦν στὴν Πεντάπολιν Σερρών καὶ Πυλαίαν Θεσσαλονίκης ἀντίστοιχα, καὶ ἔχουν τὴν ἴδιαν ἀκριβῶς σημασίαν ποῦ ἔχει τὸ ρ. *σειέμι* στὰ χωριά ποῦ ἀναφέραμε. Τὸ ρ. *σνγείζουμι* προέρχεται, κατὰ τὴ γνώμην μου, ἀπὸ τὸ μέσο τοῦ μγν. *σνσσεῖω* (= *σεῖω*, κλονῶ ὁμοῦ)⁴. Ἡ φωνητικὴ ἐξέλιξις τῆς λ. ἦταν ἡ ἀκόλουθη: *σνσσείομαι* > **σνσσείζομαι* (πβ. *σεῖω* > *σείζω*) > **σνείζομαι* μετὰ ἀνομοιωτικὴ ἀποβολὴ τοῦ σ (πβ. *ξνπάζω* <*ξνσπάζω* κ.ἀ.⁵) > **σνγείζομαι*, μετὰ ἀνάπτυξιν γ ἀνάμεσα σὲ φωνήεντα⁶ > *σνγείζουμι*, μετὰ κώφωση τῶν ἄτονων *ε* καὶ *ο*. Ὁ τύπος *ξ'γείζουμι* ἀπὸ τὸ *σνγείζουμι*, ποῦ ἐγινε **δ'γείζουμι*, μετὰ ἀποβολὴν τοῦ ἄτονου *ι* καὶ *ξ'γείζουμι*, μετὰ ἀφομοίωσιν τοῦ ἤχου δ ἀπὸ τὸ ἡχηρὸ γ. Ἀπὸ τὸ *ξ'γείζουμι* ἔχουμε στὴν Πυλαίαν καὶ τὸ οὐς. *ξ'γείδ'* ἢ (= 1. ἀπασχόλησις μετὰ δουλειᾶς τοῦ σπιτιοῦ, 2. γενικὰ ἢ ἀπασχόλησις μετὰ κάτι, 3. προετοιμασία: *ἔχον χαρὰ καὶ ἔχον τραγὴν ξ'γείδ'*). Ἡ τελευταία σημασία τοῦ οὐς. *ξ'γείδ'* ἐνισχύει σημαντικὰ τὴν ὑπόθεσιν ποῦ κάναμε γιὰ τὴ μετάπτωσιν τοῦ ρ. *σειέμι* ἀπὸ τὴ σημασίαν τοῦ «βρίσκομαι σὲ διαρκὴ κίνηση ἀσχολούμενος μετὰ δουλειᾶς τοῦ σπιτιοῦ» στὴ σημασίαν τοῦ «προετοιμάζω».

Ἄς σημειωθεῖ πῶς δὲν πρέπει νὰ συγχέουμε τὸ ρ. *σνγείζουμι* μετὰ τὸ

1. Liddell - Scott - Κωνσταντινίδης, Μέγα Λεξικὸν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, λ. *διασεῖω*.

2. Α. Α. Παπαδόπουλου, Ἱστορικὸν Λεξικὸν τῆς Ποντιακῆς Διαλέκτου, τ. Β', Ἀθήναι 1961, λ. *σεῖω*.

3. Α. Α. Παπαδόπουλου, Γραμματικὴ, σ. 11.

4. Liddell - Scott - Κωνσταντινίδης, ὁ.π., λ. *σνσσεῖω*.

5. Μ. Φιλίππου, Γραμματικὴ τῆς ρωμαϊκῆς γλώσσας, Ἀθήνα 1907, σ. 85 κ.ε.

6. Ὁ.π., σ. 108.

θρακιώτικο σ-γίζμαι¹ (=1. συγχύζομαι: *πολὸν σ-γίσκε π τ ἄξ ὁ ἄδρα τς* 2. τρελ-
λαίνομαι: *Ἄπ' τὸ πολὺν τὸ ξύλο σ-γίσκε τὸ μυαλό τ. Σ-γίσκε ἡ καμένη ἡ Τσίτ-τα.*
3. Ἐνδιαφέρομαι: *φονάζω, ξαναφονάζω κι ἐκείνι κάνε και δὲ σ-γίζεται*). Ὁ-
πως φαίνεται καὶ ἀπὸ τὶς φράσεις ποὺ διασαφίζουν τὶς σημασίες τοῦ ρ., ἡ
σύνδεση τοῦ σ-γίζμαι μετὰ τὸ *συσσεύομαι* δὲν εἶναι ἀπίθανη, πιθανότερη ὅμως
φαίνεται ἡ προέλευσή του ἀπὸ τὸ ρ. *συγχύζομαι*. Τὴν ἄποψη αὐτὴ δὲ μπο-
ροῦμε νὰ τὴν ὑποστηρίξουμε μετὰ ἀπόλυτη βεβαιότητα, γιὰ καὶ τὸ *συγχύζο-*
μαι καὶ τὸ *συσσεύομαι* μποροῦν, ἀπὸ διαφορετικοὺς δρόμους, νὰ μᾶς ὀδηγή-
σουν καὶ φωνητικὰ καὶ σημασιολογικὰ στὸ ρ. σ-γίζμαι. Ἡ διαρκὴς ὅμως πα-
ρουσία τοῦ ρ. *συγχύζω* (<*συγχέω*) στὴ γλώσσα μας, τὸ κάνει πιθανότερο ὡς
πηγὴ προέλευσης τοῦ σ-γίζμαι. Τὰ ἴδια ἰσχύουν καὶ γιὰ τὸ κοζανίτικο *σνῆ-*
ζον (=συγχύζω)² καὶ τὸ σιατιστινὸ *σνῆσμός* (=σύγχυση). Ὁ καθηγητὴς Ἀγ.
Τσοπανάκης στὴν ἐργασία του «Τὸ σιατιστινὸ ἰδιῶμα»³ παράγει τὸ δεῦτερο
ἀπὸ τὸ *μτγν. συσσεισμός*⁴ πιθανότερη ὅμως φαίνεται ἡ προέλευσή του ἀπὸ
τὸ ρ. *σνῆζον*, καὶ αὐτὸ ἀπὸ τὸ *συγχύζω* > *συχύζω*, μετὰ ἀπλοποίηση τοῦ συμφω-
νικοῦ συμπλέγματος *γχ>χ* (πβ. *συγχωρῶ* > *συχωρῶ*) > *σνῆζω*, μετὰ οὐράνωση
τοῦ *χ* μπροστὰ στὸ *ι*, ἀόριστος *σύχυσσα* καὶ μετὰ ἀποβολὴ τοῦ ἄτονου *ι* *σῦχ'σα* >
σῦχ'σα, μετὰ ἀπουράνωση τοῦ *χ* μπροστὰ στὸ *σ* > *σῦσισα*, μετὰ ἀνομοίωση τοῦ *χ* ποὺ
τρέπεται σὲ ἡμίφωνο (πβ. *ἐχυσσα* > *ἐχ'σα* > *ἐχ'σα* > *εἰσα*)⁴, καὶ ἐνεστώτας
σνῆζον. Γιὰ τὸ οὐσ. *συσσεισμός* ὁ καθηγητὴς Τσοπανάκης παρατηρεῖ: «Ἡ λ.
συναντιέται στὴν Κοινὴ (ΠΔ 3 Βασ. 19, 12 4 Βασ. 2, 1) καὶ δὲν εἶναι ἀπί-
θανο νὰ εἶναι ἀρχαιοδιαλεκτικὴ (μακεδονικῇ);». Ἦσως θὰ μπορούσαμε νὰ
ἐπαναλάβουμε τὴν ἴδια ὑπόθεση καὶ γιὰ τὸ ρ. *συσσεύω*, ποὺ εἶναι ἐπίσης λέξη
τῆς Κοινῆς.

κοίτ' ἢ ἔτσι λέγεται στὸ Δοξ. τὸ «κοτέτσι». Εἶναι φανερὸ πὼς πρόκειται
γιὰ τὸ ἀρχ. *κοίτη*, ἢ, ποὺ ἀνάμεσα στὶς ἄλλες εἶχε καὶ τὴ σημασίαν «φωλιά
ζώου ἢ πτηνοῦ»⁶. Στὴν Ἀδρ. καὶ Χωρ. τὸ κοτέτσι λέγεται *κοίταδ'*⁷.

κονμέλλα ἢ εἶναι πῆλινο μικρὸ δοχεῖο, ὅπου βάζουν συνήθως γάλα καὶ

1. Κ. Χουρμουζιάδου, Γλωσσάριον Τσακλίου, «Θρακικά» 15(1941) 273.

2. Δὲς ἀπὸ Β. Δ. Φόρη, Τὸ ἀρσενικὸ ἄρθρο «ι» στὰ βόρεια νοελληνικά ἰδιώμα-
τα, Κοζάνη 1956, παράθεμα ἀπὸ τὸν Ἀλευρᾶ «μὲ σύσιν οὐ μισθοκας» (σ. 24).

3. Ἀγ. Τσοπανάκης, «Μακεδονικά» 2(1941-52) 282

4. Γιὰ τὴν τροπὴ τοῦ ἐχυσσᾶ εἶσα ὁ Β. Νewton, *The Generative Interpretation of Dialect. A Study of Modern Greek Phonology*, Cambridge 1972, σ. 87, δέχεται τὴν ἐξέλιξιν
ἐχισα > *ἐχ'isa* > *ἐχ'sa* > *εἰσα*. Περισσότερες λεπτομέρειες γιὰ τὴ διαδικασία ποὺ προτείνεται
ἐδῶ Ἦσως θὰ δοθοῦν σὲ εἰδικὴ μονογραφία.

5. Ἀγ. Τσοπανάκης, ὁ.π.

6. Liddell-Scott-Kωνσταντινίδου, ὁ.π., λ. *κοίτη*.

7. Ν. Andriotis, *Lexikon*, λ. *κοιτάζω*.

γιαούρτι. Ἡ λ., ποὺ εἶναι γνωστὴ καὶ στὰ τρία χωριά, εἶναι πολὺ πιθανὸν νὰ προέρχεται ἀπὸ τὸ μτγν. *καμέλλα* (= εἶδος ποτηρίου, ἢ κύλιξ)¹, ποὺ ἔγινε *κουμέλλα* μὲ τροπὴ τοῦ α>ου, ἀπὸ ἐπίδραση τοῦ διπλανοῦ μ². Πιθανῶς ὁμοῦς ἡ λ. νὰ προέρχεται ἀπὸ τὸ οὐς. *κουκ(κ)ούμα*³ + κατάλ. -έλλα)*κουκουμέλλα>*κουμέλλα*, μὲ ἀνομοιωτικὴ ἀποβολὴ τῆς συλλαβῆς *κου*⁴, πβ. *κουκούμα* + -άριον> *κουκουμάριον*> *κουμάρι*⁵.

λοῦρους ὁ ἔστι λέγεται στὴν Ἄδρ. ὁ ὁμφάλιος λῶρος. Πρόκειται γιὰ τὸ μτγν. *λῶρος*⁶, ποὺ ἔγινε λούρους, πιθανῶς μὲ ἐπίδραση τοῦ οὐς. *λουρί*.

σκοροδάριμ καὶ *σκουροδάμι* ἡ λέγεται στὴν Ἄδρ. Χωρ. καὶ Δοξ. ἡ «σκορδαλιά». Ἡ λ. προέρχεται ἀπὸ τὸ ἀρχ. *σκοροδάμη*⁷ ποὺ ἀπαντᾷ καὶ στὴν Εὐβοία μὲ τὴ μορφὴ *σκοροδάμι* τό. Ἀναφέρουμε τοὺς δραμινοὺς τύπους, γιὰτὶ εἶναι πλησιέστεροι πρὸς τὸν ἀρχικὸ τύπο.

στουμίδα ἡ καὶ ἡ λ. αὐτὴ, ποὺ σώζεται στὸ Δοξ., δὲν παρουσιάζει καμιά δυσκολία, γιὰτὶ μᾶς σώζεται φωνητικὰ ἀναλλοίωτη (ἂν ἐξαίρεσουμε τίς ἀλλαγὰς ποὺ ὀφείλονται σὲ μορφολογικοὺς λόγους καὶ στὴ συμμόρφωση τῆς λ. στὴ φωνητικὴ τῶν βόρειων ιδιωμάτων) καὶ μὲ τὴν ἴδια σημασία ποὺ εἶχε καὶ τὸ ἀρχ. *στομίς*⁸ (=χαλύβδινον ἐξάρτημα τοῦ χαλινοῦ τιθέμενον ἐντὸς τοῦ σώματος τῶν ἵππων, στόμιον).

συνάβον ρ. πρόκειται γιὰ ἀμφίβολο ἐνεστώτα, γιὰτὶ μόνο δυὸ πληροφοριοδότες τὸν βεβαίωσαν, ἐνῶ οἱ ἄλλοι ἀπάντησαν κατηγορηματικὰ ὅτι ὁ τύπος *συνάβον* δὲ χρησιμοποιεῖται. Ἀντίθετα χρησιμοποιοῦν συχνὰ τὸν ὁρ. *σύναβα* καὶ κυρίως τὴ μετοχὴ *συναμμένους* (συνήθως στὸ θηλυκὸ). Τὸ ρ. σημαίνει «διεγείρομαι ἐρωτικά, ξανάβω» καὶ εἶναι φανερό ὅτι εἶναι σύνθετο ἀπὸ τὴν πρόθ. *σὺν* καὶ τὸ ρ. *ἄπτω*. Ἄν δεχτοῦμε, ὅπως κάνουν πολλοὶ λεξικογράφοι, ὅτι τὰ ρήματα *ἄπτω* (=ἀνάβω) καὶ *ἄπτω* (=προσαρμόζω) ἔχουν διαφορετικὴ ἐτυμολογικὴ προέλευση⁹, τότε ἔχουμε νὰ κάνουμε μὲ ἀμάρτυρο ἀρχ. ρ., σύνθετο ἀπὸ τὴν πρόθ. *σὺν* καὶ τὸ ρ. *ἄπτω* (=ἀνάβω), ἄσχε-

1. Liddell - Scott - Κωνσταντινίδη, δ.π., λ. *καμέλλα*.

2. Χ. Συμεωνίδη, Χεῖλωση στὴ Μεσαιωνικὴ καὶ Νέα Ἑλληνικὴ, «Βυζαντινὰ» 4(1972) 243.

3. Liddell - Scott - Κωνσταντινίδη, δ.π., λ. *κουκούμα*.

4. Μ. Φιλήντα, Γραμματικὴ, σ. 87-89

5. Ν. Ἀνδριώτη, Ἑτυμολογικὸ λεξικὸ τῆς κοινῆς νεοελληνικῆς, Θεσσαλονίκη 1967, λ. *κουμάρι*.

6. Liddell - Scott - Κωνσταντινίδη, δ.π., λ. *λῶρος*.

7. Ν. Andriotis, Lexikon, δ.π., λ. *σκοροδάμη*.

8. Liddell - Scott - Κωνσταντινίδη, δ.π., λ. *στομίς*.

9. Ν. Ἀνδριώτη, Παράλληλοι σημασιολογικαὶ ἐξελίξεις εἰς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ εἰς ἄλλας γλώσσας, Θεσσαλονίκη 1960, σ. 27.

το πρὸς τὸ κοινὸ *συνάπτω*, πού ἔχει γιὰ δευτέρου συνθετικὸ τὸ ρ. *ἄπτω* (=προσαρμόζω). "Αν πάλι δεχτοῦμε ὅτι κάτω ἀπὸ τίς δυὸ διαφορετικὲς σημασίες τοῦ *ἄπτω* κρύβεται τὸ ἴδιο ρ.¹, τότε ἔχουμε μιὰ ἄγνωστη ὡς τώρα σημασία τοῦ *συνάπτω* πού πρέπει νὰ τὴ θεωρήσουμε ἀρχαία, ἔστω καὶ ἂν δὲ μαρτυρεῖται πουθενά.

τρουπάρ' τὸ λέγεται στὸ Δοξ. τὸ σημάδι (σωρὸς ἀπὸ πέτρες ἢ μιὰ μεγάλη πέτρα) πού βάζουν γιὰ σύνορο στὰ χωράφια. Δὲ χωρᾶ καμιὰ ἀμφιβολία ὅτι πρόκειται γιὰ τὸ ὑποκοριστικὸ τοῦ ἀρχ. *τροπός*, γιὰ τὴ διάδοση τοῦ ὁποῖου στὰ νεοελληνικὰ ἰδιώματα τὸ «Lexikon der Archaismen» μᾶς πληροφορεῖ² «τροπὸς ὁ agr. gedrehter lederner Riemen mit dem die Ruder an der Ruderbank befestigt sind: Ep, τρόπος Eub (Konis, Kyme u.a.), Karpath, στρόπος Rhod; 1) dss (Karpath, Rhod), 2) Balken, die ein Weinfass stützen (Eub), 3) Abflußrinne an der Ölprese (Ep); vgl. τροπωτήρ ὅ». Ἡ ἐξέλιξι ἀπὸ τὴ σημασία «δοκὸς» στὴ σημασία «σωρὸς ἀπὸ πέτρες ἢ μεγάλη πέτρα πού μπαίνει γιὰ σύνορο στὰ χωράφια» δὲν παρουσιάζει καμιὰ δυσκολία, γιὰτι καὶ οἱ δοκοὶ καὶ οἱ σωροὶ ἀπὸ πέτρες χρησιμοποιοῦνται γιὰ ὁροθετικὰ σημάδια.

Ἑταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν

ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΖΙΤΖΙΛΗΣ

SUMMARY

Christos Tzitzilis, Archaisms of the dialects of Drama.

The author stresses the conservative character of the vocabulary of modern Greek dialects of Macedonia. He treats some dialect words from the district of Drama, which words he believes to be of ancient origin. The words he deals with are the following: *διασείζουμι*, *κοίτ'*, *κουμέλλα*, *λοῦρους*, *σκουρδάριμ'* καὶ *σκουρδάλιμ'*, *στουμίδα*, *συνάβου* καὶ *τρουπάρ'*.

1. Ὁ. π.

2. N. Andriotis, Lexikon, δ.π., λ. *τροπός*.